

Våre viktigste budskap utredningen om kvinnehelse

Den 2. mars 2023 kom *NOU 2023: 5 Den store forskjellen — Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse*. NOU står for Norges offentlige utredninger (NOU) og har som formål å presentere og drøfte kunnskapsgrunnlaget og mulige handlingsvalg for å løse et samfunnsproblem eller utfordring.

Kvinnehelseutvalgets forslag må gjennomføres

Vi har utredet nok, nå krever vi politisk handling

Fra den forrige utredningen om kvinnehelse i 1999, ble bare noen få tiltak gjennomført (blant annet retningslinjer for inkludering av kvinner i forskning, opprettelse av NKVTS og Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning), men mange av forslagene ble liggende i skuffen. Det kan ikke skje igjen. Vi har ikke likestilling i helsetilbud. Vi har utredet nok, nå er det tid for handling. Det er mange av tiltakene i utredningen som kan iverksettes allerede i dag.

Utredningen foreslår én kvinnehelsemilliard. Vi mener at selv dette er alt for lite, det må bare være begynnelsen. Forskning og god behandling koster. Helseutgiftene i Norge i 2021 var på 418 milliarder (Helseregnskap ssb.no), da er 1 milliard under en kvart prosent.

Vi krever stortingsdebatt

Regjeringen har lovet en Regjeringsstrategi på kvinnehelse. Det er flott, men ikke nok. Vi ønsker en tverrpolitisk debatt om kvinnehelse på Stortinget, slik at alle partier engasjerer seg i å finne løsninger og vil være forpliktet uavhengig av hvem som sitter i regjering. Debatten bør munne ut i en Stortingsmelding på kvinnehelse som kan eies av flere departementer. Ansvar må deles på tvers, ansvarsdeling uten ansvarspulverisering.

Utredningen dokumenterer at kvinner får dårligere helsehjelp enn menn

Utredningen slår fast at Norge skiller seg negativt ut internasjonalt, ved å holde på en kjønnsnøytral forståelse av helse, sitat: ”Betydningen av kjønn anerkjennes ikke i tilstrekkelig grad verken i folkehelsearbeidet, i helse- og omsorgstjenesten, eller i helsefaglig forskning og utdanning. Dette er alvorlige funn som har konsekvenser for hvordan kvinner møtes i dagens helse- og omsorgstjeneste, og for hvilken behandling de får. Når vi overser den store forskjellen, lykkes vi ikke med å sikre helse- og omsorgstjenester av god kvalitet for alle”-

Vi har også dokumentasjon på dette fra før: Egne rapporter sammen med Kilden Kjønnforskning.no (2018 og 2020) og SSB-studien «kvinnens liv og helse» 2022 og FHI's kartlegging viser at det er mange kunnskapshull samt manglende politisk vilje til satsning.

Utredningen dokumenterer at mange kvinner med kvinnelidelser opplever seg bagatellisert

Det er bra at utvalget legger vekt på at kvinnelige pasienters erfaringer må tas mer på alvor. Dette handler også om holdninger, ikke bare ressurser. Vi har lenge snakket om behovet for en statusheving på kvinnehelse. Vi støtter utvalgets forslag om å heve kvinnehelsens status og styrke kjønnsperspektiver i helse, og støtter behovet for å etablere en nasjonal komité for kvinnehelse og helse i et kjønnsperspektiv. Vi støtter også behovet for å gjennomgå diagnoserelaterte grupper (DRG), med mål om å justere og opprette nye koder, for å sikre at prioritering av kvinnehelse belønnes økonomisk i spesialisthelsetjenesten. Vi støtter tiltaket med flere brukerundersøkelser blant pasienter med kvinnelidelser.

Utvalget anbefaler mange tiltak vi har jobbet for i en årrekke, en viktig seier

Eksempler på gjennomslag vi har fått, tiltak vi har jobbet for, som nå anbefales:

- Mer kjønns- og kvinnehelseperspektiv i helseprofesjonsutdanningene, jmf vår rapport: «Hva lærer kommende helseprofesjoner om kjønn og kvinnehelse»
- Mer penger til forskning på kvinnehelse jmf vår rapport: «Hva vet vi om kvinners helse» 2016, laget i samarbeid med Kilden, den tydeliggjorde fortsatt store kunnskapshull og at kunnskap om kjønnsforskjeller ikke systematisk inkluderes.
- En Kvinnehelseportal på nett
- Et nasjonalt kunnskaps- og kompetansesenter for endometriose og adenomyose
- Flere og styrkede vulvaklinikker
- Vår aktivitet flerkulturell doula er også foreslått styrket som tiltak
- Gratis prevensjon til alle under 25 (en start, vi ønsker gratis prevensjon til alle)

Vi vil ha øremerkede midler i Norges Forskningsråd til forskning på kvinnehelse i hele livsløpet

Vi savner en større satsning med øremerkede midler i Norges Forskningsråd (NFR) på kvinnehelse i et livsløpsperspektiv. Det må omprioriteres og tilleggsbevilges. Vi er glade for at utvalget foreslår at Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning skal styrkes og at det skal lyses ut midler til etablering av flere nasjonale sentre for forskning på kvinnehelse og helse i et kjønnsperspektiv, samt et program for forskning på eldre kvinners helse. Men vi savner likevel et øremerket program for kvinnehelse generelt i NFR.

Vårt tiltak Kvinnehelsehus vil avhjelpe flere av problemene utredningen peker på

N.K.S. Kvinnehelsehus er en fysisk lokasjon, med mål om å styrke kvinners helse, livskvalitet og nettverk. Det er et sted som er gratis og tilgjengelig for alle kvinner. Kvinnehelsehuset skal være drevet av frivillige i samarbeid med den offentlige helsetjenesten. Kvinnehelsehuset er en mulighet for samarbeid mellom frivillige organisasjoner, kommune- og spesialisthelsetjenesten for å sikre likeverdige helsetjenester og motvirke sosiale ulikheter i helse. Et kvinnehelsehus vil bidra til å sette søkelys på ulike aspekter av kvinners helse og gi kompetanseheving til både helsepersonell og kvinner selv.

Les mer om våre kampsaker på kvinnehelse:

<https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker/forskning-pa-kvinner-helse>
<https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker/kvinnehelse-og-likeverdige-helsetjenester>
<https://sanitetskvinnene.no/vare-kampsaker/etablering-og-drift-av-kvinnehelsehus>